

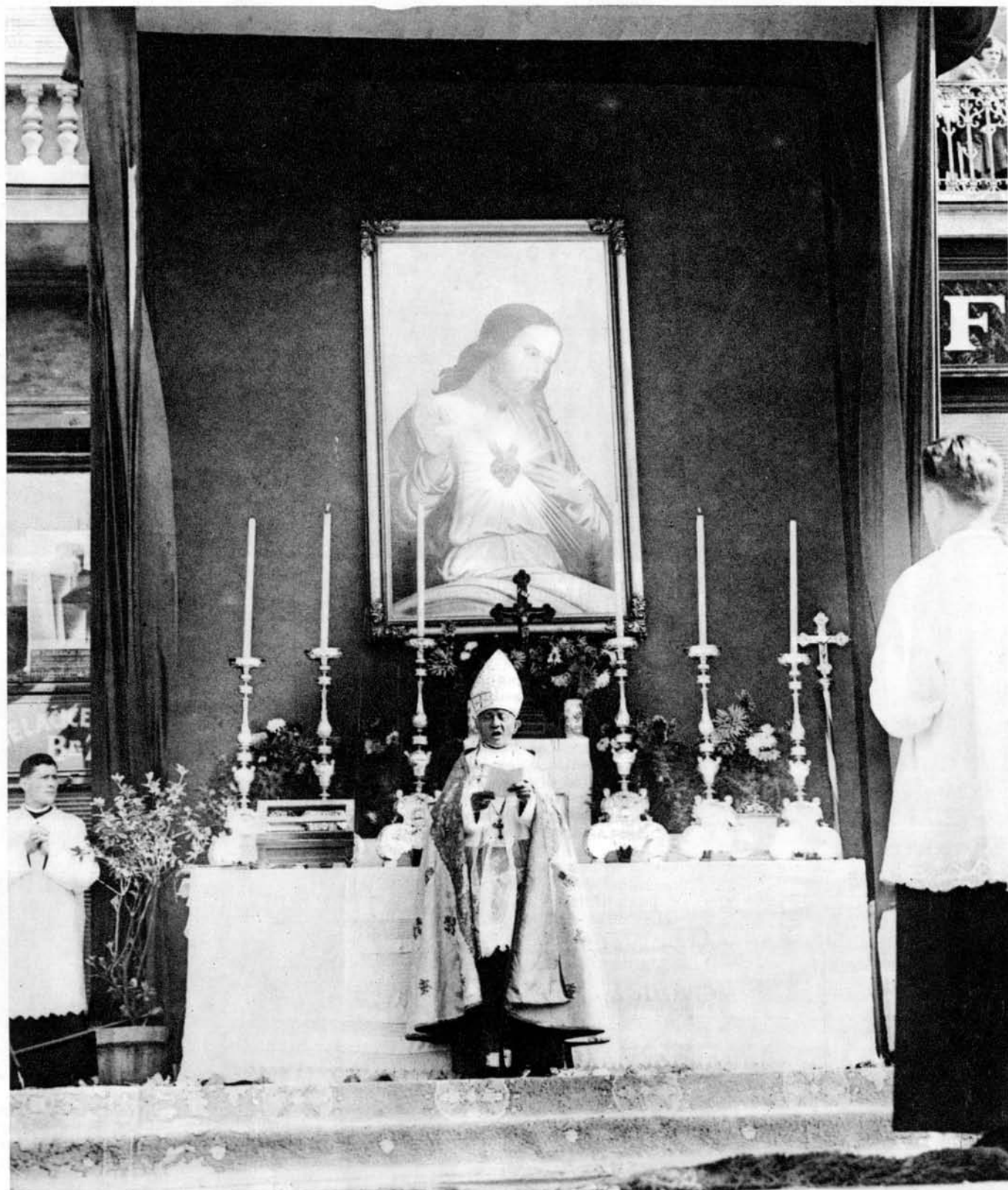
ILUSTRIRANI SLOVENEČ

. T E D E N S K A . P R I L O G A . S L O V E N E Č A .

Leto VI

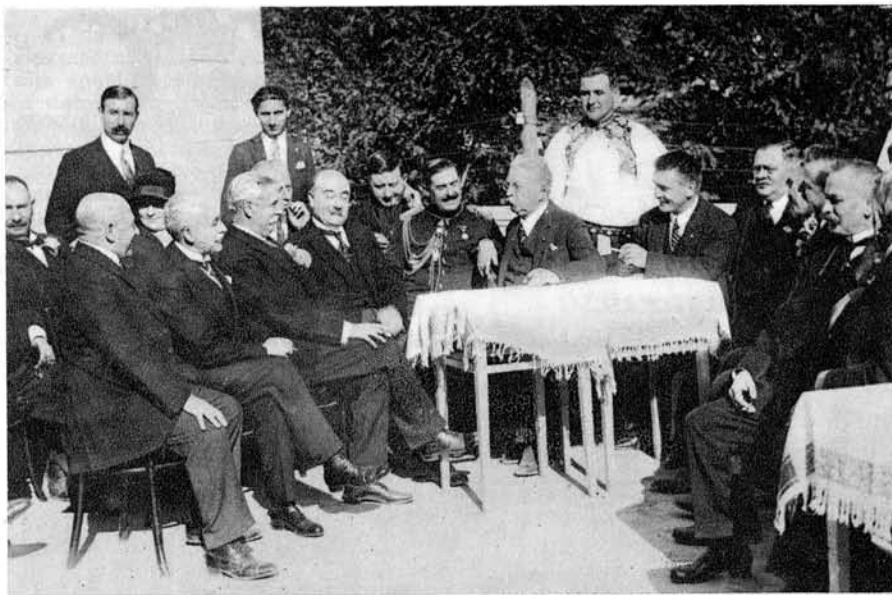
31. avgusta 1930

Štev. 35

Z veličastnega slovensko-hrvaškega evharističnega shoda v Zagrebu

Zagrebski nadškof in hrvaški metropolit dr. Ante Bauer ob priliki svoje znamenite pridige pred pontifikalno sv. mašo na Jelačićevem trgu.

Na levi: Politični piknik. Vodilne osebnosti belgrajske javnosti imajo navado prirejati večkrat v najbližji belgrajski okolici neprisiljene družabne zabave, piknike, kjer se v prisrčnih razgovorih izmenjajo marsikake važne misli in kjer se porodi mnogo dalekosežnih načrtov. Slika na levi nam kaže enega izmed takih piknikov. V sprednji vrsti sede od leve na desno bivši, oziroma sedanji ministri Niko Subotić, Slavko Miletić, umrli Marko Trifković, Kosta Kumanudi in general Živković. Za njimi je videti Saliha Balića, Fr. Smodeja, bivšega poslanika Šebo, Olhausena, Vakarelskega in druge odlične osebnosti iz političnih in diplomatskih krogov.

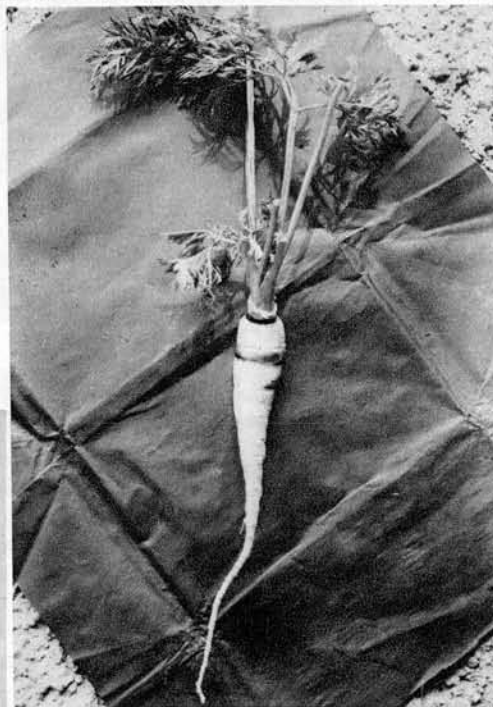
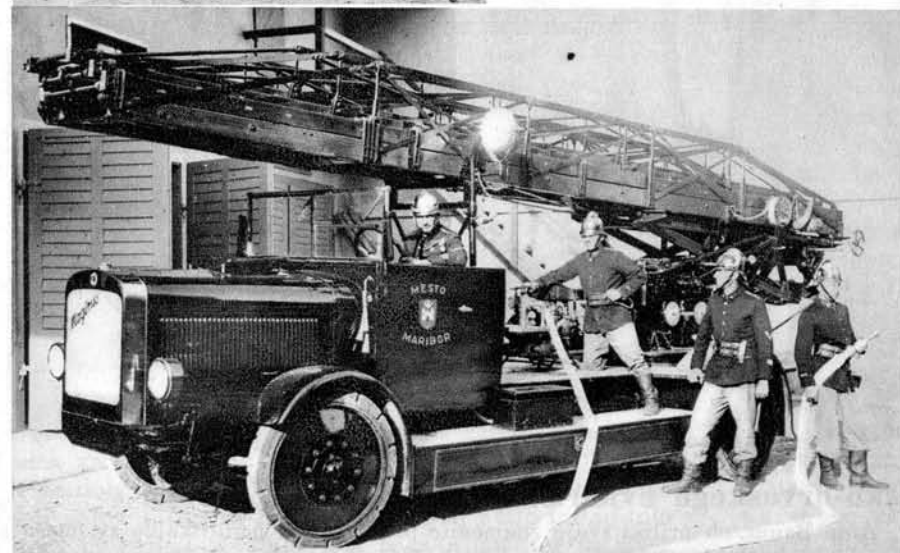
Spodaj:
Zlatomašnik škof dr. Karlin (na desni) kot osmošolec; v sredi sedi škofov oče, na levi je brat Janez.

Novi »Kocbekov dom« na Korošici pod Ojstrico (1808 m), ki ga je dne 17. t. m. slovesno otvorila Savinjsk. podruž. SPD.

Spodaj:

Nova motorna lestva mariborskega gasilnega društva, opremljena z vsemi najmodernejšimi pripomočki, ki je prva slična morda v vsej Jugoslaviji. Sploh je mariborsko gasilno društvo po zaslugi požrtvovalne mestne občine izobno opremljeno z modernim gasilnim orodjem.

Prezanimiva zgodba. Pred 5 leti se je neki ameriški izletnik poročil v Rajhenburgu z gđ. Bulčevo iz Mokronoga. Par mesecev nato je pri skladanju listja izgubil svoj poročni prstan, ki je prišel od tod s steljo v hlev, nato z gnojem na njivo, a tu se je vrasel v korenje, s katerim ga je potegnila pred kratkim služkinja ge. Zukelnove iz Rajhenburga zopet na dan in ga vrnila lastniku.

Št. Ilj, nezmagljiva slovenska trdnjava

Dne 8. p. m. slave v Št. Ilju 20 letnico tamošnjega »Slovenskega doma« in 30 letnico hranilnice.

Župnija Št. Ilj v Slov. goricah je pripadala v najstarejši dobi z vsemi svojimi občinami jareninski župniji; samostojna fara je postal l. 1784 in stoji pod patronatom admontskega samostana.

Glede šolstva bi bilo važno omeniti, da je bila slovenska oziroma utrakvistična šola postavljena kot prizidek mežnariji l. 1787. Posebno šolsko poslopje je bilo dograjeno l. 1869. L. 1889 je ustanovil Schulverein v Št. Ilju zasebno nemško šolo, ki je dobila l. 1901 kot dvorazrednica pravico javnosti. Po prevratu se je spremenila v slovensko; ostal je le en nemški razred. L. 1910 je otvoril Schulverein s Südmarko v Ceršaku v šentiljski fari zasebno nemško enorazrednico, a narodno zavedni prebivalci so pošiljali svo-

»Slovenski dom« v Št. Ilju, katerega 20letnico praznujejo prihodnjo nedeljo, ta dom je bil ena najsilnejših trdnjav ob naši sev. meji, ki je tako uspešno klubovala vsem ponemčevalnim navalom.

Spodaj:

Notranjščina župne cerkve v Št. Ilju.

Nekdanji »Südmarkhof« v Št. Ilju, ognjišče predvojne nemškutarske ekspanzije, sedaj »Občinski dom«.

Spodaj:

Evald Vračko, šentiljski župnik, duša predvojne slovenskega odpora v tej ogroženi postojanki in eden najzaslužnejših ljudsko prosvetnih delavcev na naši severni meji.

Pogled na Št. Ilj, pred vojno ena najbolj ogroženih, a tudi najvztrajnejših slovenskih postojank na naši meji.

jo deco v staro slovensko šolo v Št. Ilju. Po preobratu je bila ta šola popolnoma ukinjena. Velika ponemčevalnica je bila tudi nemška šola na Sladki gori. Sedaj ima šentiljska fara v dveh šolskih poslopih samo eno slovensko šestrazredno osnovno šolo; vedno pa še obstoja en nemški razred, ki ga posečajo po večini otroci naseljenih Nemcev. Do 80. leta v preteklem stol. so živeli šentiljski Slovenci s pičlimi Nemci v prijaznih odnošajih; šele ko je postajalo jasno, da hočejo Nemci osvojiti to močno slovensko trdnjavo, se je začela velika borba za Št. Ilj. V teh dolgoletnih borbah, ki so se zaključile šele s prevratom in v katerih je šlo za vsako ped svete slovenske zemlje, so si pridobili šentiljski Slovenci toliko odkritosrčnih simpatij, da jih je občudovala vsa Slovenija ter z njimi sočustvovala. L. 1910 so si postavili šentiljski »Slovenci« kot protiutež proti »Südmarkhofu«, zbirališču Nemcev, prelepi »Slovenski dom«, ki jim je bil zavetje v veselih in žalostnih dneh. Ni čudno, da je le malokatera slovenska občina pozdravila Jugoslavijo s takim odkritosrčnim veseljem kakor prav šentiljska. Br.

Preizkušeni slov. narodni borci.

Ivan Bauman, industrijalec, dolgoletni cerkveni ključar.

Franc Thaler, veleposetnik in prvi slovenski župan v Št. Ilju.

Jernej Ferk, eden najzaslužnejših rodoljubov ob naši severni meji.

Karel Swaty, sedanji šentiljski župan.

Veličastna manifestacija jugoslov. katoličanov

Od 14.—17. t. m. se je vršila v Zagrebu veličastna manifestacija jugoslovanskih katoličanov, kakršne naša država še ni videla in ki ni naredila za najmočnejšega utisa le na skoro 200.000 udeležencev, temveč na vso jugoslovansko javnost sploh.

Da se počasti prvi in najvišji, to je evharistični Kralj, je bil sklican za navedene dneve v Zagreb evharistični kongres vseh jugoslovanskih katolikov. Čeprav je nosil kongres predvsem hrvaško obeležje, se ga je udeležilo vendarle tudi pričakovano veliko število katolikov iz vse države, zlasti iz Slovenije, razen tega pa še številne deputacije iz mnogih inozemskih držav ter celo iz Amerike. S tem je kongres daleko presegal prvotno zamišljeni namen in pomen ter je postal ogromna manifestacija vse katoliške Jugoslavije za presveti evharistijo, za Kralja vseh kraljev, za zahtevo po usmeritvi vsega življenja po večnoveljavnih in nikogar premagljivih krščanskih načelih. Deset in deset tisoči so ob tej priliki jasno in nedvoumno javili, da jim je katoliška in evharistična misel prvo in najsvetejše na tem svetu.

Uvod v kongres je tvorila konferenca vseh jugoslovanskega katoliškega episkopata, ki je sprejel mnogo važnih sklepov, dne 14. t. m. se je pa pričel kongres sam, kateremu je prisostvoval tudi odposlanec sv. očeta, belgrajski nuncij Pelegrinetti. Prva dva dneva so se vršila številna zborovanja, na katerih so nastopili mnogi najodličnejši zastopniki Cerkve iznanosti (med njimi tudi slovenski vseuč. prof. dr. V. Korošec), a nedelja, dne 17. t. m. je bila posvečena iznanjnim manifestacijam. Dopoldne se je vršila na prostranem Jelačićevem trgu pontifikalna služba božja, popoldne pa ogromna procesija, katere se je udeležilo okroglo 150.000 vernikov s svojimi škofi na čelu. Po procesiji je nadškof dr. Bauer v posebni, zgodovinsko sestavljeni molitvi posvetil Hrvate presveti evharistiji. V ponedeljek so se nepregledne mase vernikov zopet razšle, tuji gosti so pa priredili seznanne izlete.

Jugoslovanski katoliški episkopat v slavnostni procesiji.

Minister Srškić, zastopnik vlade, in episkopat na tribuni ob priliki slovesne službe božje na Jelačićevem trgu.

Zgoraj na desni: Hrvatje v svojih slikovitih narod. nošah pri procesiji.

Zgoraj na levi: Podporno društvo »Zrinjski« v svojih zgodovinskih uniformah pri procesiji.

Na levi: Nadškof dr. Bauer, pokrovitelj evhar. kongresa in pomožni škof Premuš, predsednik pripravljalnega odbora.

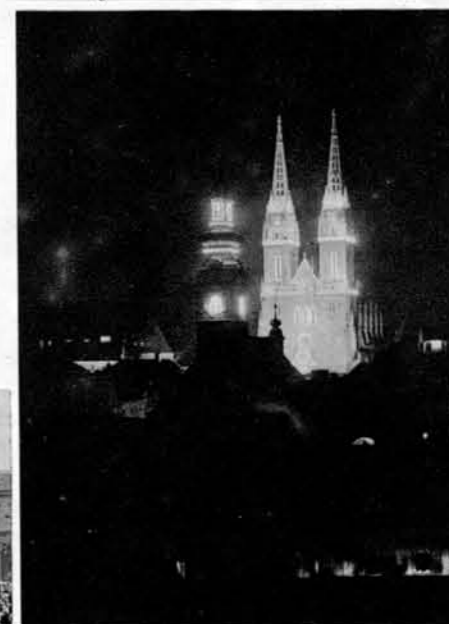

Pogled na slovesno službo božjo dne 17. t. m. na Jelačićevem trgu, katere so se udeležile nepregledne množice katoliških jugoslovancev.

Zgoraj na levi: Slovenci v slavnostni procesiji.

Zgoraj na desni: Bosanci in Bosanke s svojo godbo pri procesiji.

Na desni: Zagrebška katedrala v morju lučic in žarometov.

Na desni:

Nikola Faller dirigira več sto pevcev pri slovesni službi božji na Jelačićevem trgu.

Na levi: Zagrebške mase sprejemajo ameriško delegacijo za evharistični kongres.

K desetletnici rešitve Poljske

Pretekle dneve je obhajala poljska republika velevažni jubilej, desetletnico, odkar je odbila poplavo rdeče boljševiške armade in s tem rešila ne le svoj obstoj, temveč odbila tudi od kulturne Evrope naval boljševiških barbarov.

Čim najširša svoboda je osnovni pogoj vsega modernega kulturnega, političnega, gospodarskega in socialnega življenja in prospevanja in danes daje še najboljšo obliko tej zahtevi po svobodi demokracija. Boljševizem je pa jasna in odkrita negacija vsake svobode, temveč pomenja surovo diktaturo maloštevilnih samodržcev, ki so splezali po proletar-skih hrbtih kvišku. Imamo danes v Evropi dve diktaturi, italijanski fašizem in ruski boljševizem in v svojem bistvu sta obe enako odvratni, le da je boljševiška še bolj nekulturna, barbarska. In da je bil odbit grozeči val surove komunistične diktature, za to gre zasluga republikli Poljski.

Zgodovina Poljske nudi opazovalcu kopico najsvetlejših, a tudi temnih momentov. In kar je bila Poljska v zgodovini, to je še danes. Mnogo je tam stvari, ki bi si jih želel vsak iskren Slovan drugače, a v mnogih stvareh so Poljaki lahko vzor tudi vsem drugim Slovanom. In mož, pod katerega vodstvom je bil ta jez ustvarjen, je maršal P i l s u d s k i. Nedvomno je on tista monumentalna zgodovinska osebnost, kateri bo moral posvečati vsak poljski zgodovinar cela poglavja in poudarjati da spada mož med one osebnosti, ki so reševali Poljsko v najusodnejših trenutkih.

Pogled na Varšavo, glavno mesto poljske republike, z Visle.

Spodaj: palača poljskega glavnega generalnega štaba v Varšavi s spomenikom maršala Ponjatovskega, ki je padel ob reki Elster l. 1831. kot poveljnik prostovoljne poljske armade.

Jožef Pilsudski, poljski maršal in diktator, ki je rešil l. 1920 svojo domovino pred boljševiško poplavo.

Na levi: pogled na del slavnostnega sprejema dne 15. t. m. v Varšavi ob priliki proslave 10-letnice bitke pri Varšavi.

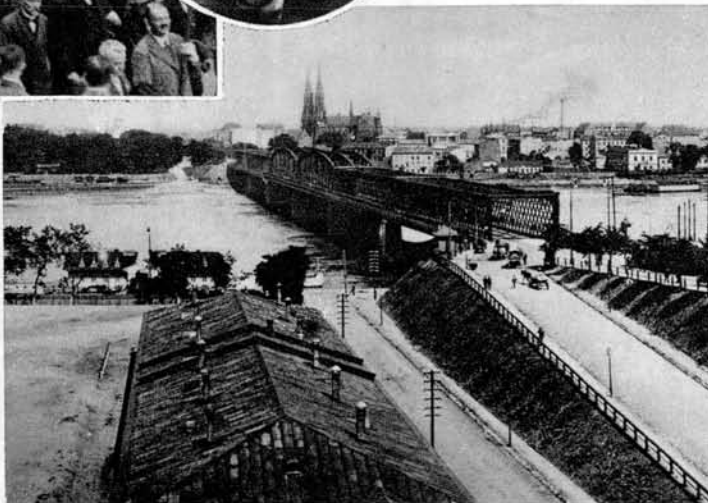

Spodaj: z vsakoletnega poljskega praznika žetve: kmetiški sprevod defilira pred Moscickim (X) predsednikom republike.

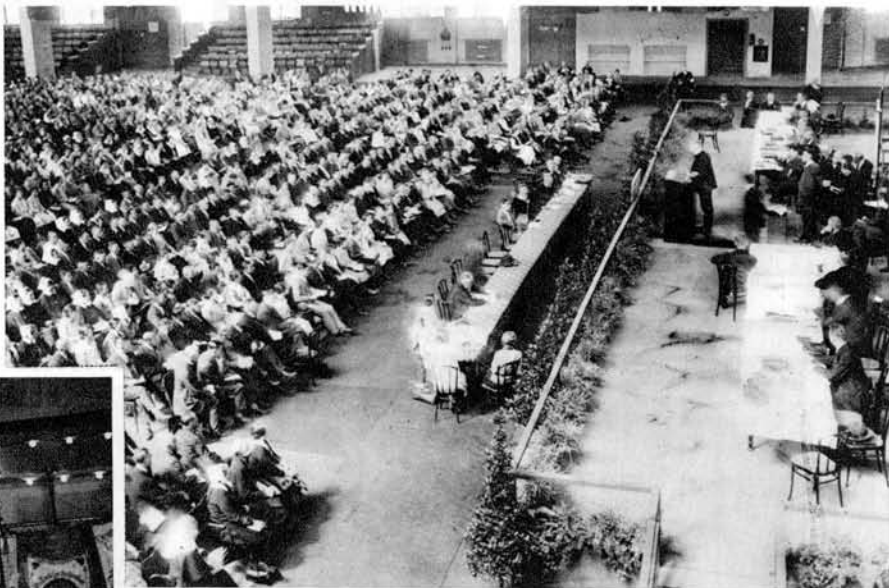
Na levi:

Maršal Pilsudski (X) vrhovni poveljnik poljske armade v bojih proti sovjetskim armadam. Slika nam kaže maršala na fronti ob priliki usodnih bojev leta 1920

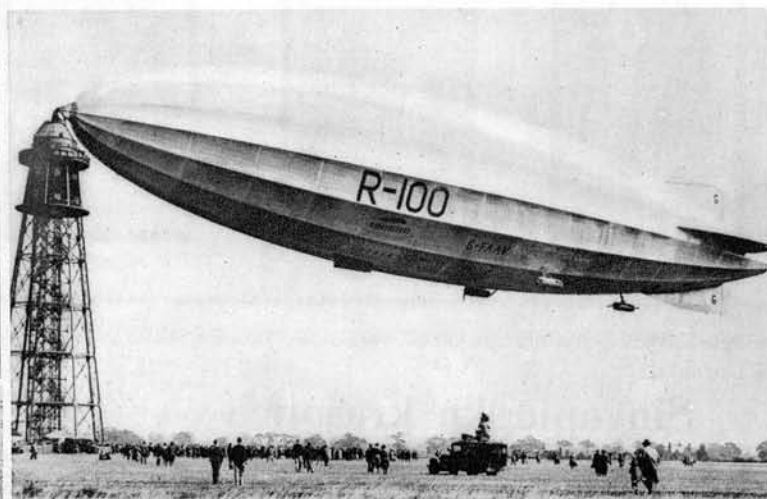

Reka Visla pri varšavskem predmestju Praga.

Iz volivnega boja v Nemčiji. Vkljub vročini poletnih mesecev je v Nemčiji ljuti volivni boj v polnem razmahu. Nemčija se nahaja v hudi notranji krizi in tri smeri se bijejo za bodoče vodstvo republike: nacionalci, ki so idejno jako slični italijanskim fašistom, dalje sredina in levičarji. Najopasnejši za evropski mir so nedvomno nacionalisti, ki odkrito propagirajo revanžno vojno proti Franciji, revizijo verzajskih mirovnih pogodb itd. Naša slika nam kaže voditelja nacionalistov, tajnega svetnika Hugenbergga ob priliki zadnjega velikega volilnega shoda v Berlinu.

Pogled na VIII. kongres svetovne zveze za odločno krščanstvo, ki se je vršil dne 5. t. m. v Berlinu in ki se ga je udeležilo nad 10.000 oseb 33 narodov iz vseh delov sveta. Vsi govorniki so poudarjali nujno zahtevo, da mora vse javno življenje prepojit zopet odločno krščanski duh.

Angleški zrakoplov R-100, ki je pred kratkim preletel pot iz Anglije v Kanado in zopet nazaj. Zrakoplov je večji in hitrejši nego dosedanji Zeppelin in z njim so Angleži uspešno paralelizirali utise uspešnega nemškega letalstva.

Na levi :

Teden mornarice v Portsmouthu. Angleži svojo mornarico strastno ljubijo in za njeno propagando priredi pomorska oblast vsako leto v kakem večjem mestu posebni »teden mornarice«. Tedaj si more občinstvo natančno ogledati vse najnovije pomorske velikane.

Spodaj :

Počitniško taborenje na prostem, ki se je zadnja leta po vseh državah tako zelo razvilo, se bliža svojemu koncu in prvi pojavi jeseni bodo prisilili meščane, da zopet pospravijo svoje šotore.

Na levi: Fethi bey, dosedanji turški poslanik v Parizu, ki se je vrnil v domovino in ustanovil s privoljenjem diktatorja Kemal paše novo turško opozicijsko stranko. To dejstvo nam dokazuje, da je Kemal spoznal, da uniformirana enoličnost končno vendarle tudi državi ni koristna, kajti vse kaže, da je naletela dose-danja diktatura, ki ni trpela nobene opozicije, na jako velike, zlasti gospodarske težkoče.

zelena-rjava

rjava-zelena

modra

rjava

rjavordeča

modra-zelena

lila

olivna

zelena

lila

rdeča

modra

Madjarska

je izdala l. 1925 jako lepe dobrodelne znamke za povzdigo sporta, ki nam jih prikazuje zgornji dve vrsti. Letos, ob priliki 100 letnice sv. Emerika je pa izdala Madjarska serijo tozadevnih spominskih znamk, ki nam jo predoduje spodnja vrsta.

A. Derental:

23

Singapurska krasotica

Povest

Rahmanov je prijel Kate za roko in jo čvrsto stisnil. »Draga Kate! Vi ste mi res dobra prijateljica! Ne morem povedati, kako sem Vam hvaležen za to uslugo. A zdaj se morava takoj posloviti! Če res želite, da jaz srečno odnesem pete iz te zagate, se nikakor ne smeva več prikazati skupaj. Posebno morava paziti na tega Vašega čestilca, Pabla Moraledo!«

»Torej se ne bova nič več videla, George?« je plaho vprašala Kate.

»Ne vem. Vi ste najbrž opazovani, kakor ti ljudje vohunijo gotovo tudi za menoj. Nihče ne sme zvedeti o stvareh, ki ste mi jih zdaj zaupali! Ali slišite, Kate? Nihče!«

»Razumem!« je komaj slišno odgovorila Kate.

Rahmanov je poklical natararja, plačal, poljubil za slovo Kate roko in takoj odšel. Na ulici se je ozrl naokrog. Na srečo ni bilo nikjer videti kakega sumljivega obraza.

»A, gospod Kiersten! Tako je torej ta stvar! No, dobro! Videli boste, da se z golo roko kače ne lovijo! Le poskusite, ali mi boste kos: tudi jaz znam vračati milo za drago!« Vnovič je doživel davno pozabljen občutek. Vztrepetal je od nestrpne želje, nevarnosti čimprej pogledati v oči. »Ob sedmih zvečer se že pomeniva!« je pomislil skoraj na glas.

X.

Rahmanov je urno korakal dalje. Vsak trenutek so se v njegovi glavi porodili in takoj zopet izginili novi, raztreseni domisleki; a pri nobenem izmed njih se ni umel zadržati. Nazadnje pa se je nenadoma spomnil

stvari, na katero trdovratno ni hotel obujati spomina. »No, in Harum Čandana? Torej trobi tudi ona v isti rog z vso to čedno tovaršijo? Torej je bilo vse najino znanstvo zgolj zaseda in prevara? Že prav! Zdaj so mi odprli oči! Vračali bomo šilo za ognilo!« Rahmanov je, ne da bi se ustavil, na vso moč zalučal ogorek svoje cigare stran. Treščil je ob tlak in se sredi kamenja razpršil v iskre: zabliskale so in takoj zopet ugasnile.

»Sir!« je zadonel votel glas. Kakor senca, ki se nenedoma prikaže, je korakal poleg njega Čelorong. Spačil je v prijazen smehlaj svoj temnorjavi, nagubančeni obraz, strašno krinko mrliča, ki so ga pozabili pokopati. Zdaj so postale njegove oči komaj vidne, poševno zarisane špranje.

»Kaj hočete?« je vprašal Rahmanov in obstal.

Čelorong si je prekrizal roke na prsni in se spoštljivo priklonil: »Moja visoka gospa, mogočna rajina Harum Čandana, Vas prosi, da se oglasite v njeni hiši. Če je sahibu prav, se lahko takoj napoti tja. Rajina pričakuje sahiba in ga zelo želi videti.« Vse to je povedal Čelorong v čudno brezstrastni in enolični, a jako pravilni angleščini.

»Kakor vidim, vi ne samo razumete, temveč tudi govorite angleško!« je rekel Rahmanov.

Čelorong se je molče nizko priklonil.

»Burka se torej nadaljuje!« je pomislil Rahmanov. »Prav tako! Sem že pripravljen na zadnje dejanje!« Zaničljivo se je nasmehnil in se ozrl proti Čelorongu: »Izvrstno! Me jako veseli! Popeljite me torej k Vaši visoki gospe, rajini Harum Čandani!«

Čelorong je napravil z roko vljudno kretnjo v znak oproščenja, in odšel naprej, da kaže pot. Rahmanov mu je sledil v razdalji kakih desetih korakov. Na ta način se je zdelo, da gresta sicer v isti smeri, a vsak popolnoma zase. Tako zahtevajo kolonialna pravila o spodobnosti: vedno mora rumeni človek slediti belemu, in ne narobe.